

2017 SUSTENABILITATEA ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE: 3.8

Coaliția de guvernare, formată din Partidul Democrat (PDM) și Partidul Liberal (PL), s-a destrămat în luna mai 2017, transformând Partidul Democrat în forța politică dominantă din Republica Moldova. În conformitate cu Strategia de Reformare a Administrației Publice 2016-2020, numărul de ministere a fost redus în 2017 de la 16 la 9, iar o serie de agenții naționale de reglementare și control au fost restructurate cu scopul de a eficientiza structura Guvernului și de a crește salariile pentru funcțiile rămase.

Comunicarea dintre autorități și societatea civilă a fost destul de tensionată. Pe parcursul anului, o bună parte din OSC-uri au criticat anumite inițiative legislative, cea mai răsunătoare fiind inițiativa de a limita implicarea OSC-urilor finanțate din exterior în procesul de luare a deciziilor și de a introduce cerințe suplimentare de raportare pentru acestea. Chiar dacă această inițiativă a fost ulterior exclusă, tentativa de limitare și de persecutare a OSC-urilor care nu susțin viziunile partidului de guvernare a produs un semnal de alarmă pentru societatea civilă.

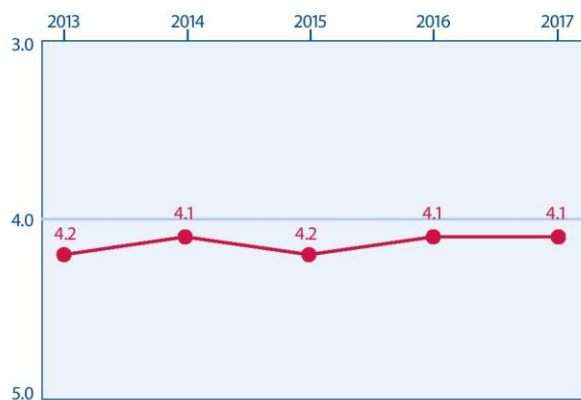
După doi ani de consultări, Strategia privind Dezvoltarea Societății Civile 2018-2020 a fost finalizată și înregistrată în Parlament la sfârșitul anului. Strategia conține în mare parte aceleași priorități strategice ca documentul anterior, odată ce doar 27% din acestea au fost realizate. Majoritatea recomandărilor prezentate în cadrul grupurilor de lucru, la care au participat și reprezentanți ai societății civile, au fost incluse în varianta finală a strategiei. Strategia urmează să fie votată în Parlament la începutul anului 2018.

Cele aproximativ 3.000 de OSC-uri din regiunea transnistreană au întâmpinat dificultăți serioase în monitorizarea drepturilor omului și a proceselor democratice în regiune, singurele activități încurajate de autoproclematele autorități fiind cele sociale, medicale sau de mediu.

Conform datelor din Registrul de Stat al Organizațiilor Necomerciale, în decembrie 2017 erau înregistrate aproximativ 11,653 de OSC-uri, cu 781 mai multe decât în decembrie 2016. Dintre cele 29 de arii de activitate existente în cadrul acestui registru, cele mai multe activează în domeniile: educație (1,774), dezvoltare durabilă (1,742), drepturile omului (1,035) și asistență socială (1,007). Numărul OSC-urilor active este mult mai mic decât numărul OSC-urilor

înregistrate. Conform unui studiu elaborat de către Institutul pentru Politici Publice în 2017, doar 22 din 479 OSC-uri înregistrate oficial în UTA Găgăuzia¹ sunt viabile².

CADRUL LEGAL: 4.1

CADRUL LEGAL ÎN MOLDOVA

Situația generală a cadrului legal ce vizează OSC-urile nu s-a schimbat esențial în 2017. Pe de o parte, au existat câteva inițiative din partea autorităților de a limita participarea în procesul de luare a deciziilor pentru OSC-urile finanțate din exterior, aceste inițiative fiind retrase ulterior; pe de altă parte, au fost realizate câteva schimbări pozitive asupra cadrului legal.

Procedura de înregistrare a OSC-urilor nu s-a schimbat în 2017. La fel ca în anii precedenți, OSC-urile pot să se înregistreze la nivel național la Ministerul Justiției sau la nivel local la Administrațiile Publice Locale (APL). Chiar dacă procesul de înregistrare este relativ simplu,

reprezentanții APL dispun de cunoștințe limitate privind legislația care reglementează activitatea OSC-urilor, fapt care pune în dificultate înregistrarea acestora la nivel local sau efectuarea modificărilor statutare. Drept urmare, multe OSC-uri aleg să se înregistreze la nivel național, chiar dacă intenționează să își desfășoare activitatea la nivel local, sau aleg să activeze fără a opera anumite modificări la documentele statutare. La sfârșitul anului 2017 a fost înregistrat în Parlament un proiect de lege care prevedea anumite modificări la procedura de înregistrare a OSC-urilor. Conform acestui proiect, partidele politice, publicațiile periodice, agențiile de presă, asociațiile obștești, fundațiile, patronatele, sindicatele, cultele religioase și părțile componente ale acestora se vor înregistra la Agenția Servicii Publice în loc de Ministerul Justiției. Această modificare ar putea îmbunătăți procesul de înregistrare la nivel local și contribui la o mai bună evidență a OSC-urilor înregistrate. De asemenea, modificările propuse vizează reducerea termenului de înregistrare a unui OSC de la 30 la 15 zile.

În 2017, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a creat un grup de lucru pentru identificarea unei forme juridice de înregistrare a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL), care sunt formate din reprezentanți ai OSC-urilor, APL-urilor și ai mediului de afaceri dintr-o anumită regiune. Aceste grupuri au fost constituite pentru implementarea conceptului LEADER, care prevede implicarea acestor 3 actori în elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare locală.

La sfârșitul anului 2017, în Parlament a fost înregistrat proiectul de lege privind aprobarea Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile din Moldova 2018-2020. Documentul strategiei, dezvoltat în cadrul sesiunilor grupurilor de lucru care au avut loc pe parcursul anului, conține 3 obiective strategice: consolidarea cadrului normativ și a celui instituțional privind participarea societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice, promovarea și

¹ Găgăuzia (Gagauz-Yeri) este o unitate teritorială autonomă din Republica Moldova care dispune de un statut special care include, printre altele, dreptul la autodeterminare externă.

² În contextul acestui studiu, viabilitatea unui OSC a fost definită în felul următor: are cel puțin un angajat/voluntar sau expert, a avut activități/a scris cel puțin o aplicație de proiect în perioada anilor 2014-2016 și a avut un buget non-egal cu „zero” în aceeași perioadă.

consolidarea sustenabilității financiare a societății civile și dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului. Strategia mai prevede o serie de modificări instituționale, precum crearea, în cadrul Guvernului, a unei unități responsabile de cooperarea cu societatea civilă și măsuri de îmbunătățire și simplificare a mecanismului 2%, care a fost implementat pentru prima dată în 2017. Parlamentul urmează să voteze Strategia la începutul anului 2018.

Unul dintre cele mai răsunătoare subiecte pe parcursul anului a fost tentativa Ministrului Justiției de a introduce o serie de completări la proiectul de lege privind organizațiile necomerciale. Aceste modificări ar fi interzis OSC-urilor care primesc finanțare din exterior să participe la elaborarea și promovarea politicilor publice. Mai mult, aceste organizații ar fi fost nevoite să prezinte o serie de rapoarte suplimentare legate de sursele de venit și de membrii organelor de guvernare. În pofida faptului că la elaborarea proiectului de lege privind organizațiile necomerciale au participat activ reprezentanți ai societății civile, aceste modificări au fost introduse pe ultima sută de metri fără a consulta reprezentanții grupului de lucru. După ce peste 80 de OSC-uri și-au manifestat public îngrijorarea față de aceste modificări, întregul proiect de lege a fost retras și nu s-a mai revenit la el până la sfârșitul anului.

OSC-urile care au organizat acțiuni de protest sau au manifestat o atitudine critică față de unele inițiative publice au fost hărțuite în repetate rânduri de către autorități. De exemplu, Administrația Prezidențială a interzis unui jurnalist să participe la câteva întâlniri publice cu Președintele, după ce jurnalistul a criticat anterior câteva decizii luate de către șeful statului. Ca răspuns la astfel de practici, un grup de OSC-uri de media a lansat în octombrie un apel către publicul larg și misiunile diplomatice de la Chișinău prin care a informat despre situația alarmantă în care se află instituțiile mass-media din Moldova.

Parlamentul a votat în luna noiembrie legea care reglementează antreprenoriul social în Moldova. Astfel, antreprenoriul social este definit drept o activitate al cărei scop principal este soluționarea unor probleme sociale în interesul comunității. Întreprinderile sociale pot fi create de către asociații obștești, fundații, instituții private și persoane fizice. Chiar dacă facilitățile fiscale menționate în proiectul de lege inițial au fost excluse, OSC-urile au salutat votarea legii care ar putea stimula dezvoltarea întreprinderilor sociale. Comisia Națională pentru Antreprenoriul Social va fi creată în perioada următoare și va avea drept scop acreditarea întreprinderilor sociale. Statutul de întreprindere socială va fi oferit pentru o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea de extindere.

OSC-urile sunt scutite de plata impozitului pe venit din granturi, iar unele proiecte sunt scutite de TVA. OSC-urile pot să genereze venituri în urma livrării de bunuri și servicii, dacă aceste activități sunt stipulate expres în statut. Organizațiile acreditate drept prestatori de servicii sociale pot, de asemenea, să genereze venituri prestând servicii pentru Guvern. Executivul scutește OSC-urile de plata impozitului pe venit din activitatea economică statutară, dacă acestea solicită în scris o scutire de la autoritățile fiscale teritoriale. Cu toate acestea, au existat cazuri când autoritățile fiscale au interpretat diferit legislația privind impozitarea veniturilor OSC-urilor, creând confuzie în rândul acestora.

Persoanele juridice pot deduce donațiile făcute cu scop filantropic sau de sponsorizare în cuantum de până la 5% din venitul impozabil. Donațiile pot fi deduse doar dacă au scop filantropic sau de sponsorizare, în conformitate cu Hotărârea de Guvern nr. 489. Procedura privind deducerea donațiilor rămâne a fi învechită și complicată, descurajând astfel donațiile din partea persoanelor juridice. Începând cu 2017, persoanele fizice pot să direcționeze 2% din impozitul pe venit către un OSC acreditat. Ministerul Justiției stabilește anual lista potențialilor beneficiari în baza unui set de criterii, printre care lipsa datoriilor către bugetul de stat și obligativitatea ca OSC-ul să realizeze activități de utilitate publică.

Capacitatea legală locală rămâne a fi destul de limitată. Majoritatea persoanelor din domeniul juridic activează în capitală, în timp ce în regiunile rurale aceste resurse sunt extrem de limitate. Clinicile Juridice Universitare din Bălți și Cahul prestează unele servicii juridice către OSC-uri prin implicarea studenților de la facultățile de drept.

Cadrul legal care vizează activitatea OSC-urilor în regiunea transnistreană nu s-a schimbat în 2017. Totuși, în luna octombrie, în regiune a fost creat un grup de lucru pentru a analiza cadrul legal ce vizează activitatea OSC-urilor și pentru a elabora un set de propuneri care să sporească controlul asupra OSC-urilor. Așa-zisele autorități transnistrene au argumentat necesitatea acestor măsuri prin faptul că unele OSC-uri subminează securitatea regiunii și nu respectă prevederile legale și constituționale.

CAPACITATEA ORGANIZAȚIONALĂ: 3.6

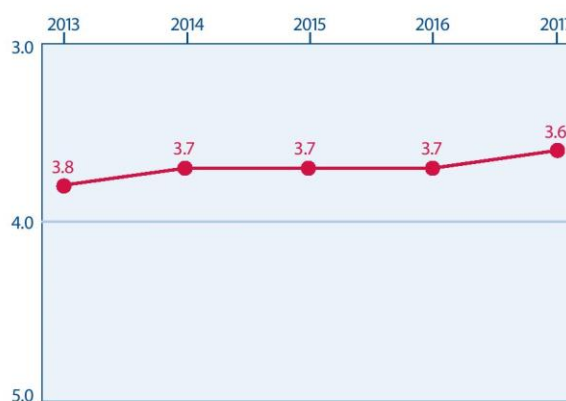
Capacitatea organizațională a OSC-urilor s-a îmbunătățit ușor în 2017. Chiar dacă resursele financiare pentru dezvoltarea capacităților organizaționale rămân a fi limitate, OSC-urile și-au îmbunătățit ușor conexiunea cu constituenții lor și și-au dezvoltat sisteme interne de management.

OSC-urile și-au îmbunătățit comunicarea cu constituenții lor în 2017. Odată cu lansarea mecanismului 2%, OSC-urile au început să stabilească contacte mai strânse cu beneficiarii. O serie de organizații au lansat în 2017 campanii largi de informare a beneficiarilor. Ca rezultat, 46 % dintre cei care au direcționat 2% din impozitul pe

venit au completat declarațiile de venit doar pentru a susține o anumită organizație, fără a avea obligativitatea completării acestora. Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova a fost organizația care a colectat cei mai mulți bani din desemnarea procentuală – 49% din suma totală validată și circa 54% din suma validată pentru ONG-uri. Entitățile religioase au primit aproximativ 10% din suma totală desemnată. De asemenea, Asociațiile de Băștinași din țară au implicat activ diaspora în dezvoltarea comunităților locale. Prin intermediul Proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), implementat de PNUD Moldova, peste 4.000 de migranți originari din 23 de comunități au făcut contribuții financiare prin intermediul campaniei de crowdfunding „Cu drag pentru acasă”.

Un număr limitat de OSC-uri și-a dezvoltat planuri strategice de activitate. De cele mai multe ori, aceste planuri sunt dezvoltate la inițiativa donatorilor, care au scopul de a contribui la durabilitatea beneficiarilor acestora. În 2017, Ambasada Suediei/SIDA a continuat programul de susținere a unor OSC-uri, prin acordarea resurselor financiare pentru implementarea activităților din planurile strategice ale OSC-urilor. Instabilitatea finanțării și numărul limitat de programe de suport pe termen lung descurajează OSC-urile în a-și dezvolta planuri strategice din inițiativă proprie.

OSC-urile mari dispun de sisteme interne de management solide, care descriu principiile de bună guvernare în cadrul organizației, structura organizatorică, politicile de resurse umane și procedurile financiare, în timp ce organizațiile mai mici înregistrează lacune la acest capitol. În 2017 au fost înregistrate unele îmbunătățiri la capitolul sisteme interne de management. Peste 22 de OSC-uri participante în programul Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în

CAPACITATEA ORGANIZAȚIONALĂ ÎN MOLDOVA

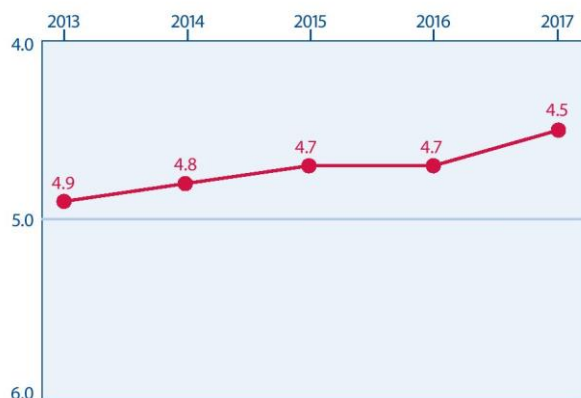
Moldova și-a îmbunătățit indicatorii de dezvoltare organizațională în 2017. De asemenea, Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională (CICO), în parteneriat cu FHI 360, a lansat câteva instrumente online de evaluare în domeniul managementului nonprofit.

Fluctuația personalului în cadrul OSC-urilor rămâne înaltă. Caracterul temporar al finanțării OSC-urilor în bază de proiecte determină angajații să se orienteze către alte sectoare mai stabile, în mod special în sectorul privat. De asemenea, un număr semnificativ de persoane emigrează în țări cu un nivel mai înalt de dezvoltare pentru a studia sau munci. OSC-urile atrag tot mai mulți voluntari în activitățile organizației, în special prin oferirea carnetelor de voluntar – un document recunoscut la nivel național care, printre altele, recunoaște voluntariatul drept experiență de muncă.

Aproximativ 138 de organizații și instituții dispun de statutul de Instituție Gazdă a Activității de Voluntariat și, respectiv, au dreptul să emită carnetele de voluntari. În cadrul Săptămânii Naționale a Voluntariatului 2017, 23 186 de voluntari – de 14 ori mai mulți decât în 2014 – au participat în mai mult de 1.000 de activități de voluntariat în întreaga țară. Conform Indexului Comportamentului Filantropic 2017, 17% dintre respondenți au declarat că au participat în activități de voluntariat, fiind la același nivel ca în anul trecut.

Capacitățile tehnice ale OSC-urilor rămân a fi modeste, în special în regiunile rurale. Majoritatea produselor software utilizate sunt nelicențiate. OSC-urile au posibilitatea să acceseze produse software licențiate gratuit sau la un preț redus prin intermediul platformei TechSoup Moldova, însă foarte puțini cunosc despre existența acestei oportunități.

VIABILITATEA FINANCIARĂ: 4.5

VIABILITATEA FINANCIARĂ ÎN MOLDOVA

Viabilitatea financiară a OSC-urilor s-a îmbunătățit în 2017. Chiar dacă OSC-urile continuă să fie dependente de finanțarea din partea donatorilor străini, în 2017 au apărut și s-au dezvoltat noi surse de venit.

Mecanismul privind desemnarea procentuală a fost implementat pentru prima dată în Moldova în 2017, constituind o sursă absolut nouă de finanțare pentru OSC-uri. La sfârșitul anului 2016, Ministerul Justiției a publicat o listă cu 484 de OSC-uri care pot beneficia de legea 2%. În primele luni ale anului 2017, 21.201³ de persoane au direcționat 2% din impozitul pe venit din anul 2016 către OSC-urile acreditate, în total fiind direcționați aproximativ

159.000 dolari.

O tendință pozitivă a fost înregistrată în filantropie în 2017. Potrivit Indicelui Comportamentului Filantropic, 24% dintre respondenții moldoveni au declarat că au donat bani în scopuri caritabile în 2017, față de 20% în 2016 și 17% în 2015. Fondurile pentru tineret au colectat bani de la persoane fizice și companii pentru a implementa proiecte de tineret în comunitățile lor. Fondul pentru Tineri Râșcani, de exemplu, a colectat peste 4.350 de dolari de la persoane fizice, juridice și autorități locale, pe care i-au folosit pentru a co-finanța 14 proiecte din 7 localități. Filantropia

³ Din acest total, 5 075 de declarații au fost nevalidate, motivul principal fiind prezența datoriei la impozitul pe venit

corporativă nu s-a îmbunătățit în 2017. Sistemul birocratic de raportare a donațiilor continuă să constituie un obstacol în calea dezvoltării donațiilor corporative. În 2017, un grup de lucru facilitat de Centrul European pentru Drept Necomercial (ECNL) a evaluat mecanismul existent și a elaborat câteva inițiative de îmbunătățire a acestuia în 2018.

Utilizarea platformelor de crowdfunding a crescut în 2017, multe persoane contribuind la proiectele OSC-urilor pe platforme precum www.caritate.md și www.guvern24.md. În cadrul proiectului MiDL implementat de PNUD Moldova, peste 4.000 de migranți au donat aproximativ 100.000 dolari prin www.guvern24.md pentru proiecte comunitare în douăzeci și trei de localități. În mod similar, OSC-urile au utilizat în mod activ rețelele sociale precum Facebook și Odnoklassniki pentru a colecta fonduri pentru proiecte. OSC-urile utilizează de asemenea SMS-urile pentru a colecta fonduri, această tehnică având o rată mare de succes la colectarea banilor pentru tratamente medicale pentru bolnavi.

Ca și în 2016, anumite ministere continuă să organizeze concursuri de granturi pentru OSC-uri. În 2017, Ministerul Culturii a finanțat 52 de proiecte în valoare totală de 117.000 de dolari. Ministerul Tineretului și Sportului a oferit suport pentru 29 de ONG-uri naționale și regionale de tineret. Pentru prima dată, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a oferit 4 granturi în valoare totală de 5.800 dolari pentru 4 proiecte în domeniul îmbătrânirii active. Suportul administrației publice locale nu s-a schimbat semnificativ în 2017 și este în continuare modest datorită resurselor și capacităților limitate ale APL-urilor. Cu toate acestea, în 2017, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (format prin fuziunea Ministerului Educației cu Ministerul Culturii și Ministerul Tineretului și Sportului, ca parte a procesului de reformă administrativă) a lansat un program național de trei ani pentru dezvoltarea Centrelor de Tineret care, printre altele, va spori și oportunitățile OSC-urilor locale de tineret pentru a primi finanțări. În noiembrie, 9 APL-uri au semnat acorduri de parteneriat și vor începe implementarea proiectului în 2018.

Peste 80% din sursele de finanțare a OSC-urilor provin de la donatori străini. UE, PNUD și alte agenții ale ONU, USAID, Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare (SIDA) și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) se numără printre instituțiile internaționale donatoare care au finanțat OSC-urile în 2017. Ambasadele au jucat, de asemenea, un rol-cheie în acordarea suportului financiar, inclusiv ambasadele Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii și Slovaciei. Printre donatorii internaționali privați care au sprijinit OSC-urile pot fi enumerați Fundația Soros Moldova, Fundația Est-Europeană, reprezentanța IM Swedish Development Partner și reprezentanța Fundației Elvețiene (HEKS). În 2017, s-a observat o pondere mai mare a granturilor mari care pot fi accesate de către OSC-urile dezvoltate, în timp ce oportunitățile de finanțare pentru OSC-urile mai mici s-au redus. Cu toate acestea, unele proiecte mari finanțate de UE în 2017 vor avea și componenta de sub-grantare care va oferi posibilitatea OSC-urilor mai mici să acceseze o parte din aceste fonduri.

Autoritățile publice pot contracta servicii sociale și medicale de la OSC-uri prin diferite mecanisme. De exemplu, în 2017, Compania Națională de Asigurări în Medicină a semnat contracte cu 3 Fundații, 8 Asociații Obștești și 1 Instituție Privată pentru a oferi servicii de asistență medicală în valoare totală de 470.500 dolari. Cu toate acestea, potrivit cercetării publicate în 2017 de către Centrul de Asistență Juridică pentru Persoanele cu Dizabilități (CAJPD), mecanismele de contractare locală a OSC-urilor sunt aproape nefuncționale. Guvernul – atât la nivel central cât și la nivel local – poate de asemenea să contracteze OSC-urile prin metoda achizițiilor publice. Cu toate acestea, contractarea OSC-urilor prin procedura achizițiilor publice a fost aplicată doar în 4 cazuri în ultimii ani: două de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și două de Primăria mun. Chișinău.

Practicile de management financiar ale OSC-urilor sunt încă slab dezvoltate. Chiar dacă OSC-urile înțeleg rolul procedurilor de management financiar, foarte puține organizații neguvernamentale dispun de politici de salarizare sau

planuri de sustenabilitate financiară. În 2017, CICO a organizat un set de instruiți în managementul financiar pentru OSC-urile vorbitoare de limbă rusă atât în regiunea transnistreană, cât și în restul Moldovei.

ADVOCACY: 3.1

Capacitatea de advocacy al OSC-urilor s-a îmbunătățit în 2017. Pe parcursul anului, societatea civilă și-a făcut vocea auzită, chiar dacă campaniile OSC-urilor de stopare sau de promovare a inițiativelor legislative nu s-au soldat întotdeauna cu succes.

În 2016, un grup de lucru format din reprezentanți ai Parlamentului, Guvernului și societății civile au lucrat la amendamentele Legii privind transparența în procesul decizional și la alte legi care vizează cooperarea Parlamentului cu societatea civilă. Aceste inițiative nu au înregistrat mari progrese în 2017, în mare parte din cauza blocajelor instituționale cauzate de reforma administrației publice centrale. În urma reformei a fost redus numărul ministerelor de la 16 cât erau anterior la doar 9.

La 18 aprilie, Guvernul a aprobat lista membrilor Consiliului Național pentru Participare (CNP), structură care asigură participarea OSC-urilor în procesul de luare a deciziilor. Cu toate acestea, platforma a fost puțin activă pe parcursul anului, atât din cauza implicării reduse a celor 26 de membri, cât și din lipsa pârghiilor clare de a influența agenda publică de către consiliu.

În iulie, Parlamentul a adoptat Legea nr. 154 privind trecerea de la sistemul electoral cu reprezentare proporțională la sistemul electoral mixt. Anterior, toți deputații au fost aleși pe liste de partid, însă, potrivit noului sistem electoral mixt, 50 din parlamentari vor fi aleși pe liste de partid, iar ceilalți 51 de deputați vor fi aleși în baza circumscripțiilor uninominale. Un grup de OSC-uri și partide politice extraparlamentare au lansat apeluri publice și au organizat proteste împotriva proiectului de lege. Aceștia au susținut că schimbarea a fost efectuată fără a ține cont de recomandările UE și ale Comisiei de la Veneția de a nu înlocui sistemul de vot proporțional din Moldova cu sistemul de vot mixt. Cu toate acestea, Parlamentul nu și-a revizuit decizia, iar următoarele alegeri parlamentare vor avea loc în conformitate cu noul sistem de vot. Conform Barometrului de Opinie Publică din decembrie 2017, numai 16% dintre respondenți susțin sistemul electoral mixt.

În anul 2017, la nivel local au fost organizate mai multe campanii eficiente de advocacy. Asociația Pilgrim-Demo din Găgăuzia a desfășurat o campanie de advocacy pentru promovarea unei legi locale privind transparența în procesul decizional, legea fiind adoptată ulterior de către autoritățile locale din UTA Găgăuzia. Asociația Motivație, un OSC care lucrează pentru îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități, a pregătit 18 persoane cu și fără dizabilități pentru ca aceștia să se implice în procesul de luare a deciziilor publice. Printre rezultatele enumerate, un grup din Edineț a reușit să convingă Oficiul de Stare Civilă și Primăria să construiască rampe pentru persoanele cu dizabilități.

Datorită eforturilor depuse de unele OSC-uri, în 2017 au fost aprobate câteva acte normative favorabile sectorului asociativ. Promovarea legii privind antreprenoriatul social a dus la aprobarea ei în luna octombrie de către Parlament. Înaintarea în Parlament a Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile 2018-2020 reprezintă de asemenea un rezultat

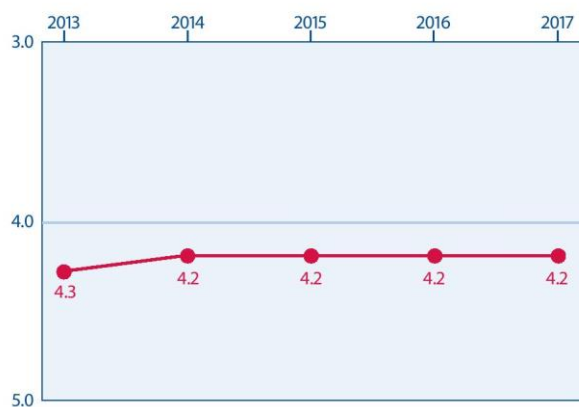
ADVOCACY ÎN MOLDOVA

al conlucrării eficiente a OSC-urilor implicate. Proiectul de lege privind organizațiile necomerciale, la care s-a lucrat din 2016, a fost retras în 2017, după ce OSC-urile și partenerii de dezvoltare s-au opus cu fermitate mai multor articole introduse de ministrul justiției în legătură cu finanțarea externă a OSC-urilor.

În decembrie, Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului, în parteneriat cu Parlamentul a organizat Conferința Națională a Voluntariatului. În cadrul conferinței, a fost lansat un dialog între toate părțile implicate privind lansarea unor acțiuni de promovare a voluntariatului, inclusiv crearea unui Centru Național de Voluntariat, creșterea volumului de finanțare publică pentru susținerea voluntariatului și delegarea unui reprezentant al statului care să coopereze cu Platforma pentru a promova voluntariatul.

Câteva campanii de advocacy pentru promovarea drepturilor omului au fost organizate în 2017 în regiunea transnistreană datorită eforturilor comune ale OSC-urilor locale care activează în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități și a Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), anul 2018 a fost declarat Anul Egalității de Șanse în regiunea transnistreană, cu accent special pe oportunitățile pentru persoanele cu dizabilități.

PRESTAREA DE SERVICII: 4.2

PRESTAREA DE SERVICII ÎN MOLDOVA

servicii în acest domeniu.

În general, OSC-urile pot să presteze servicii atât pentru membrii lor cât și pentru alte grupuri țintă. De exemplu, Consiliul Național al Tineretului din Moldova livrează instruirea servicii pentru peste 60 de organizații membre și pentru alte organizații de tineret din Moldova. Think tank-urile precum Expert-Grup și IDIS Viitorul, dezvoltă și pun la dispoziția publicului studiile și cercetările lor. În schimb, asociațiile de afaceri, cum ar fi Asociația Oamenilor de Afaceri din Moldova (AOAM) și Asociația Micului Business din Moldova (AMB) își concentrează eforturile în cea mai mare parte pe membrii lor.

Prin intermediul Programului de granturi pentru biblioteci și OSC-uri în Dezvoltarea Comunitară Colaborativă, Novateca a încurajat crearea și dezvoltarea de parteneriate durabile între biblioteci și OSC-uri prin dezvoltarea serviciilor moderne de bibliotecă care să răspundă nevoilor și intereselor comunității. În cadrul acestui program, Novateca a oferit sprijin financiar și tehnic pentru 4 OSC-uri pentru implementarea unor proiecte de educație. Ca urmare a acestor activități, mai mult de 300 de femei și tineri au fost instruiți în educația financiară și ocuparea forței

Prestarea serviciilor nu s-a schimbat semnificativ în 2017.

Domeniile cele mai populare de prestări servicii în Moldova sunt: asistența socială pentru persoanele dezavantajate, educația și consolidarea capacităților. Serviciile prestate cu ajutorul donatorilor externi sunt livrate de obicei în baza evaluărilor efectuate de către donatori sau OSC-uri. OSC-urile care oferă servicii contra cost își ajustează în mod regulat serviciile pentru a răspunde nevoilor pieței. De exemplu, CICO, care furnizează 30% din serviciile sale contra cost, și-a ajustat portofoliul pentru a se concentra pe serviciile de colectare de fonduri, ca răspuns la numărul crescut de solicitări de

de muncă, 70 dintre aceștia fiind ulterior angajați. 25% dintre persoanele care au urmat cursuri de management al afacerii și-au lansat propria afacere.

În Moldova operează peste douăzeci de întreprinderi sociale, care au creat aproximativ 120 de locuri de muncă în ultimii trei ani. Aproape 40% din angajații întreprinderilor sociale sunt persoane cu dizabilități. Modificările introduse în legislația națională cu privire la antreprenoriatul social ar putea contribui la dezvoltarea serviciilor oferite de OSC-uri, încurajându-le să înființeze întreprinderi care să direcționeze veniturile către OSC-uri sau să devină ele însele întreprinderi sociale.

Serviciile OSC-urilor sunt livrate în mare parte gratuit beneficiarilor, iar donatorii internaționali acoperă aceste costuri în baza proiectelor. Puțini furnizori de servicii efectuează analiza de cost-beneficiu pentru serviciile prestate, respectiv, în multe cazuri OSC-urile nu pot oferi informații despre costuri sau optimizarea acestora. Respectiv, destul de puține OSC-uri dezvoltă planuri strategice de dezvoltare a serviciilor.

În 2017, urma ca Guvernul să aprobe un set de standarde minime de calitate pentru serviciile prietenoase tinerilor. Cu toate acestea, standardele respective nu au fost aprobate, iar centrele de tineret continuă să ofere servicii fără standarde minime de calitate.

Legislația din Moldova permite autorităților publice să contracteze servicii sociale și de sănătate de la OSC-uri prin intermediul unor mecanisme diferite, inclusiv prin plăți directe către OSC-urile acreditate, prin achiziții publice și parteneriate public-private. Cu toate acestea, potrivit unui studiu realizat de către Centrul de Asistență Juridică a Persoanelor cu Dizabilități (CAJPD) în 2017, s-a constatat că mecanismele existente de contractare a serviciilor CSO au mai multe lacune. Lipsa suportului financiar destinat serviciilor sociale, legislația care nu recunoaște natura specifică a prestatorilor fără scop lucrativ și lipsa sustenabilității financiare a autorităților publice locale sunt printre problemele cheie evidențiate în studiu. Unele APL-uri nu încheie contracte cu OSC-urile, deoarece consideră că donatorii străini ar trebui să finanțeze aceste servicii.

OSC-urile care intenționează să presteze servicii sociale în numele statului trebuie să fie acreditate de Consiliul Național de Acreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale. Principalele criterii de acreditare includ capacitatea tehnică, managementul financiar, pregătirea personalului și respectarea standardelor minime de calitate stabilite de guvern. 14 din 20 de organizații solicitante au primit acreditări pentru prestarea serviciilor sociale în 2017. Potrivit studiului CAJPD, jumătate dintre OSC-urile acreditate (50%) susțin că nu există dificultăți în procesul de acreditare, în timp ce 33% consideră că cerințele sunt exagerate sau irelevante pentru specificul serviciilor care urmează a fi livrate. Ceilalți 17% dintre respondenți au declarat că OSC-urile întâmpină dificultăți în procesul de acreditare, deoarece nu cunosc care sunt standardele minime de calitate pentru aceste servicii.

INFRASTRUCTURA SECTORIALĂ: 3.3

Infrastructura sectorială nu s-a schimbat semnificativ în 2017. Centrele de resurse, cum ar fi Centrele CONTACT, oferă suport informațional și tehnic OSC-urilor, inclusiv biblioteci cu resurse materiale. Cu toate acestea, cererea pentru serviciile lor a scăzut, deoarece majoritatea informațiilor pe care le furnizează sunt disponibile online.

28 de centre de tineret din Moldova au continuat să ofere servicii de suport tinerilor și OSC-urilor de tineret în cursul anului. În 2017, Ministerul Tineretului și Sportului a lansat Programul de dezvoltare a Centrelor de Tineret 2017-2022, care cuprinde 3 piloni principali: dezvoltarea profesională a resurselor umane din cadrul centrelor de tineret, suport

pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a centrelor de tineret și suport pentru dezvoltarea Programului raional/municipal de granturi pentru finanțarea prin concurs a inițiativelor/proiectelor de tineret ale organizațiilor de tineret și grupurilor de inițiativă ale tinerilor. În noiembrie, Ministerul a semnat acorduri cu nouă consilii raionale pentru a începe punerea în aplicare a programului.

O parte din organizațiile mari care dispun de capacități de colectare de fonduri și unele APL-uri oferă granturi locale. De exemplu, Fondul pentru Tineri Varnița a oferit granturi în mărime de până la 500 de dolari pentru OSC-urile regionale de tineret. În 2017, Primăria Bălți a lansat Concursul de granturi pentru OSC-uri în cadrul Proiectului „Bugetul Civic – 2017”, în cadrul căruia s-au finanțat proiecte în valoare maximă de 7.000 de dolari.

Consiliul Național al ONG-urilor rămâne a fi una dintre platformele cele mai active și reprezentative ale OSC-urilor din Moldova. În 2017, conducerea acestuia a fost asigurată de cei 8 membri aleși anterior, următorul Forum General urmând să se desfășoare în 2018. În 2017, Consiliul Național al Tineretului din Moldova și-a mărit numărul de organizații membre la peste 60 de OSC-uri de tineret. În septembrie, 15 OSC-uri de pe ambele maluri ale Nistrului, au semnat un acord de parteneriat și consolidare a Platformei pentru Dezvoltare (comunitară) Durabilă. Această platformă va monitoriza drepturile persoanelor cu dizabilități și va lucra pentru a îmbunătăți standardele de viață ale acestora.

Programele de dezvoltare instituțională, cum ar fi proiectul MPSCS finanțat de către USAID și Programul de dezvoltare organizațională al Ambasadei Suediei au continuat și în 2017. OSC-urile din regiunea transnistreană și UTA Găgăuzia au beneficiat de unele programe de dezvoltare a capacităților instituționale destinate special acestor regiuni. De exemplu, Fundația Soros, în parteneriat cu Centrul CONTACT și Asociația Pilgrim-Demo, a lansat un proiect de consolidare a capacităților instituționale cu durata de doi ani pentru OSC-urile locale și regionale, autoritățile publice locale și centrale și instituțiile mass-media din UTA Găgăuzia. CICO a elaborat un program intensiv de șase luni pentru OSC-urile vorbitoare de limbă rusă, dintre care 12 din regiunea transnistreană. Programul a constat din 5 traininguri și 205 de ore de consultanță individuală în domeniul managementului organizațional.

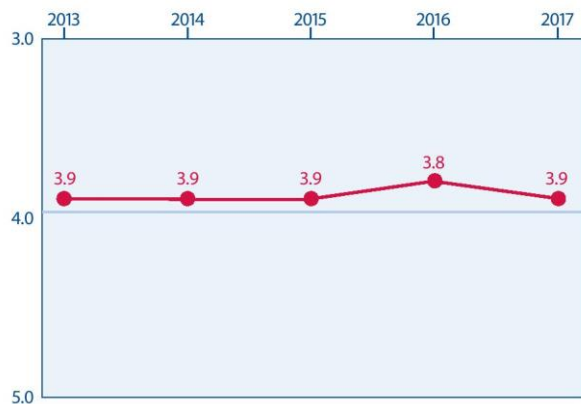
În 2017, a continuat dezvoltarea GAL-urilor responsabile de gestionarea dezvoltării locale în Moldova prin crearea unor noi grupuri și consolidarea celor existente. GAL-urile sunt parteneriate formate între OSC-uri, întreprinderi și APL-uri, unde oricare din cele trei părți poate deține maxim 50% din puterea decizională. Cu ajutorul Programului Susținerea Agriculturii și Dezvoltării Rurale (SARD), implementat de PNUD Moldova, au fost constituite 8 GAL-uri, unde membrii acestor structuri reprezintă 44 de localități rurale din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia.

INFRASTRUCTURA SECTORIALĂ ÎN MOLDOVA

IMAGINEA PUBLICĂ: 3.9

Imaginea publică a OSC-urilor s-a deteriorat în 2017 ca urmare a campaniilor de denigrare lansate de către autorități și instituțiile conexe.

IMAGINEA PUBLICĂ ÎN MOLDOVA

modul manipulator în care au fost formulate întrebările în cadrul sondajelor.

Totodată, autoritățile au criticat în mod direct activitatea OSC-urilor în 2017. În cadrul unei emisiuni TV, președintele parlamentului a declarat că OSC-urile nu ar trebui să se implice în problemele legate de sistemul electoral din Moldova și că OSC-urile care fac acest lucru sunt politizate și susțin opoziția. Într-un mesaj postat pe o rețea socială, Președintele Moldovei a acuzat deschis OSC-urile care primesc finanțare de la Fondul Național al Democrației (NED) de partizanat politic și spălare de bani. Deși nici unul dintre OSC-urile vizate nu a fost vreodată contactat pentru a clarifica sau a răspunde la acuzațiile respective, acestea au fost intens mediatizate pe canalele afiliate Partidului Socialiștilor din Republica Moldova.

În pofida acestor atacuri, Barometrul Opiniei Publice elaborat de către Institutul de Politici Publice a indicat o ușoară creștere a încrederii publice în OSC-uri, deși încrederea acestora rămâne la un nivel scăzut. În noiembrie, Barometrul a raportat că 17% dintre respondenți au încredere în OSC-uri, comparativ cu 15% cât a fost indicat în toamna lui 2016. Ca și în anii precedenți, persoanele cuprinse în categoria de vârstă între 33 și 44 de ani, au mai multă încredere în OSC-uri (19%), pe când cei din categoria de vârstă de peste șaiszeci de ani au cea mai mică încredere în OSC-uri (12,9%).

Comunicarea între OSC-uri și sectorul de afaceri a fost una pozitivă. În decembrie, CAJPD a organizat cea de-a treia ediție a Galei Angajatorilor Remarcabili „RemarcAbilitatea”, în cadrul căreia au premiat companiile care angajează persoane cu dizabilități și care oferă condiții de muncă favorabile pentru aceștia.

Cel de-al cincilea festival al societății civile (CIVIC FEST 2017) a fost organizat în octombrie. Timp de două zile, peste 300 de organizații neguvernamentale și-au prezentat organizațiile și proiectele la conferințele, prezentările și târgurile din cadrul CIVIC FEST 2017. Aproximativ 4.000 de persoane au participat la eveniment și au fost prezentate nouăzeci de proiecte.

OSC-urile utilizează pe larg rețelele sociale precum Facebook și Odnoklassniki pentru a-și promova organizațiile și activitățile. Conform Barometrului de Opinie Publică din 2017, aceste două rețele sociale sunt cel mai frecvent utilizate de către cetățenii Republicii Moldova pentru a se informa referitor la diferite subiecte, printre care și despre activitatea OSC-urilor.

În cadrul unui atelier de lucru din februarie, OSC-urile au discutat motivele pentru care acestea au un nivel redus al încrederii publice. Nivelul de transparență minimă a anumitor OSC-uri, implicarea unora dintre membrii acestora în

Mass-media afiliată guvernului a lansat o campanie de denigrare împotriva OSC-urilor care s-au opus noului sistem electoral. Două sondaje comandate de PDM și conduse de IMAS în 2017 au prezentat societatea civilă într-o lumină negativă. Conform sondajelor, aproximativ 31% dintre respondenți au afirmat că activitatea OSC-urilor din Moldova este părtinitoare din punct de vedere politic, iar 32% consideră că aceste organizații sunt utilizate pentru spălarea banilor. Peste un sfert (27%) s-au arătat convingși că societatea civilă sprijină forțe politice distincte. Rezultatele acestor sondaje au fost răspândite pe scară largă în mass-media. OSC-urile au criticat aspru

politică și apariția unor OSC-uri care protejează interesele sectorului de afaceri au fost identificate drept probleme-cheie în acest sens. Ca rezultat, a fost luată decizia de a înființa un grup de lucru pentru elaborarea unui nou Cod de Etică pentru OSC-uri.

Disclaimer: Opiniile reflectate în acest document aparțin membrilor panelului de discuții și a altor membri ai echipei de cercetare și nu neapărat reflectă viziunea USAID sau FHI 360.